Ročník XV. V Praze dne 25. ledna 1865. **Číslo 3.**

Vydává se 5., 15. a 25. každého měsíce

Redakce: v kněž. arcib. semináři číslo 490—I.

Expedice: v kat. knihkupectví sv. Mikuláše, na sv.-Václavském náměstí, čís. 786—II. Nedošlá čísla reklamujte nejdéle v měsíci.

BLAHOVĚST.

Hlasy katolické.

Vydavatel a redaktor: kněz FRANTIŠEK SRDÍNKO.

Předplácí se v expedici i u všech řádných knihkupců

na rok: 2 zl. 50 kr.
na půl r.: 1 zl. 50 kr.

Po poště:
čtvrtletně: 2 zl. — kr.
půlročně: 4 zl. 55 kr.

Předplacení čtvrtletní i na septijmé. Jednotlivá čísla se neprodávají.

„Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy." (Přísl. XIV, 34.)

Encyklika.

(Překlad „Blahověsta.)

Velebným Bratřím patriarchům, primatům, arcibiskupům a biskupům všechněm majícím milost a jednotu Stolice apoštolské.

Papež PIUS IX.

Velební Bratří!

Pozdravení a Apoštolské Požehnání!

S jak snažnou péčí a bedlivostí pastýřskou papežové Římští, předkové Naši, konajíce odevzdanou sobě od samého Krista Pána v osobě sv. Petra, knížete apoštolů, povinnost a úřad pásti beránky i ovce, nikdy neustali, veškeré stádo Páně slovem víry horlivě krmiti, spasitelným učením napájeti a od jedovatých pastvin odháněti, totě vůbec známo, Vám pak, Velební Bratří, obzvláště povědomo. Jistě týmž Našim předkům, jakožto přesvatého katolického náboženství, pravdy a spravedlnosti ochráncům a obráncům, v příčině spásy duší velice bdělým, povždy všecko na tom záleželo, aby věhlasnými listy a zákony svými odkryli a zavrhli všeliké kacířství a bludy, kteréž proti naší Božské víře, Církve katolické náuce, poctivým mravům a proti věčnému pokolení lidského spasení brojíce, často hrozných natropily bouřek a spustošily křesťanskou i světskou obec způsobem politování hodným. Za tou příčinou protivovali se titéž předkové Naši s apoštolskou srdnatostí hanebným úkladům bezbožných lidí, kdykoliv tito, obyčejem vln moře zdutého pěnou svého zmatení vůkol stříkajíce a svobodu slibujíce, ačkoli sami zkáze porobení, byli usilovali, podvodnými domněnkami a záhubnými spisky svými základy katolického náboženství i společnosti občanské vyvrátiti, ctnost a spravedlnost vesměs zahladiti, všech srdci a mysli porušiti, neopatrné lidi, zvláště pak nezkušenou mládež od pravé mravů kázně odvrátiti, ji bídně zkaziti, bludův osidlem zadrhnouti a konečně Církvi katolické z lůna vyrvati.

Již ale, jak Vám, Velební Bratří, jistě vědomo, ledva My jsme byli tajnou prozřetelnosti Boží radou — ovšem bez zásluhy Své — na tuto Stolici Petrovu povýšeni, spatřivše s přebolestným srdcem tak děsnou, tolikerým mrzkým domněním rozdmychanou bouři, též náramnou, jíž ožoliti nelze, škodu z týchž mnohých bludů na křesťanský lid přikvapující, dle povinnosti apoštolského úřadu Našeho, pozdvihli jsme, jdouce za jasným Svých předchůdcův příkladem, hlasu Svého a mnohými vůbec vydanými okružními listy, také řečmi v konsistoři činěnými a jinakými apoštolskými psaními zavrhli jsme ty nejčelnější bludy věku našeho přežalostného, výtečnou Vaši biskupskou bedlivost povzbuzujíce a všecky Nám nejmilejší syny katolické Církve opět a opět ponoukajíce a napomínajíce, aby se nákazy ohavného moru toho bedlivě štítili a jemu se vyhýbali. Hlavně však Svým prvním dne 9. listopadu r. 1846 Vám psaným listem okružním a dvěma řečmi Svými, z nichž jednu dne 9. prosince r. 1854 a druhou 9. června r. 1862 v konsistoři jsme učinili, odsoudili jsme ty obludné domněnky, které za tohoto právě věku k převeliké duší škodě ba i na ujmu občanské společnosti panují a nejenom katolické Církvi, jejímu spasitelnému učení a ctihodným právům, nébrž i odvěkému zákonu přirozenému, od Boha v srdci každého člověka vyrytému, a rozumu zdravému nad míru odpírají, a z nichž ostatní téměř všickni bludové vznikají.

Ačkoli jsme však neobmeškali hlavní takové bludy vícekrát propsati a zamítnouti, přece ještě záležitost katolické Církve a duší spása Nám od Boha svěřená, jakož i lidské společnosti prospěch toho se domahá, bychom vnově pastýřské Vaši péče povzbudili k zapuzení jiných křivých domněnek, ježto z dotčených bludů, jako ze zdrojů svých, vyrážejí. Domněnky tyto křivé a převrácené tím více jsou opovržení hodné, ježto hlavně k tomu směřují, aby překážkami zemdlena a odklizena byla ta spasitelná moc, kterouž Církev katolická dle ustanovení a rozkazu Božského svého původce až do skonání světa svobodně provozovati má neméně nad jednotlivými člověky, jakož nad národy, pronárody i jejich knížaty, i aby v nivoč byla obrácena ona vzájemná mezi kněžským a panovnickým řádem sdílnost rad a svornost, jenž Církvi i občanstvu vždy byla k prospěchu a blahu!*) Však o tom, Velební Bratří, dobře víte, žeť za tohoto času nemálo se nalezá takových, kteří svou bezbožnou a pošetilou „naturalismem“ nazývanou zásadu k občanské společnosti připínajíce, opovažují se učiti, „že by ta nejnažnější pečlivost o dobré obecné i všeliký prospěch občanův toho veskrze vyhledávaly, aby lidská společnost ustavena a spravována byla beze všeho ohledu na náboženství tak, jakoby ho ani nebylo, aneb alespoň bez ohledu na rozdíl mezi náboženstvím pravým a věrami bludnými.“ Podobně naproti učení svatých Písem, též Církve a svatých Otcův neostýchají se tvrditi, „žeby obecné dobro bylo nejlépe tam opatřeno, kdež se panující moc k tomu nezná, by povinna byla trestati po zákonu rušitele katolického ná-

*) Gregor XVI. Epist. encycl. *Mirari* 15. aug. 1832.

boženství, leč pokud toho žádá veřejný pokoj.“ Vycházejíce od této o vládě společenské zhola bludné myšlenky neobávají se nikoliv hověti jinaké rovněž bludné a Církvi katolické i duši spásce záhubné domněnce, jižto byl blahé paměti Řehoř XVI., předchůdce Náš, *bláznovstvím* nazval,*) totiž, „že volnost svědomí a svoboda v náboženství jest každého člověka právem přirozeným, což by v každé dobře zřízené společnosti zákonem vyhlášeno a uručeno býti mělo; občané pak že mají právo k svrchované svobodě, myšlenky své všeliké ústy, tiskem i jinakým způsobem zřejmě a veřejně vyjadřovati, v němž by ani Církvi ani světskou mocí ztenčováni býti neměli.“ Což drze zastávajíce zajisté na mysli neuvážili, že „svobodu záhuby“ **) hlásají, a „dopustí-li se lidem ustavičná hádka o jich přesvědčení, pak že nikdy nedostávati se nebude opovážlivých pravdě odpíračův a na hovornost lidského chytráctví spoléhačův, kdežto zase víra i moudrost křesťanská slovy samého Pána Našeho Ježíše Krista poučena jsouc znamená, kterak této nejvýš škodné marnosti stříci se má.“ ***)

Poněvadž tam, kdekoli z občanské společnosti náboženství bylo odstraněno, a zapuzeno učení o Božím zjevení i vážnost jeho, též samo ryzé ponětí spravedlnosti a lidského práva v zatmění ubíhá a se vytrácí, a na místo řádné spravedlnosti a zákonitého práva hmotná jen moc zasedá: jde z toho na rozum, čím to, že někteří nejjistějších dobrého rozumu pravidel nic nedbajíce a jimi opovrhujíce smějí provolávati, „že vůle národu veřejným, jakž řkou, míněním neb jináč vyjevená ustavuje svrchovaný, ani Božím ani lidským kterým právem obmezený, zákon; v řádu pak zemské správy že dokonané děje již tím samým, že jsou dokonány, platnosti právní nabývají.“ Však kdo medle nevidí a necítí, že lidská společnost, náboženství a řádné spravedlnosti vazeb opuštěna, jiného předsevzetí a účelu míti nemůže krom toho, aby vezdejších statků nabývala a je hromadila, aniž jakým pravidlem v jednání svém se řídila leč neukrocenou baživostí po rozkoších a užitcích, jimž by otročila? Tím jest to, že tací lidé rodiny řeholní o Církev, občanstvo i literní vzdělanost velmi zasloužilé s krutou nenávistí pronásledují a vylhaně žvastají, že nejsou k delšímu trvání nikoli oprávněny, takto i kacířův smyšlenkám přihukujíce. Neboť, jakž někdy Pius VI., Náš předchůdce, velemoudře byl učil, „ukřivďuje rušení řádů řeholních právu slavného vyznávání rad evangelických, ubližuje spůsobu života v Církvi schválenému pro jeho shodu s učením apoštolským, a dotýká se rouhavě i slavných zakladatelův od nás na oltáři ctěných, kteří jenom Bohem nadšeni ta společenstva ustanovili“ *). Rozhlašují také bezbožně, že sluší zbaviti občanstvo i Církev onoho povolení „dle něhož k účelům lásky křesťanské almužny veřejně sbírati smějí,“ a zákon ten žeby zrušiti náleželo, „kterýmž v určené dny k vůli službě Boží služebná práce zakázána jest,“ ošemetně předstírajíce, jakoby zmíněné povolení a řečený zákon se příčily pravidlům nejlepšího národního hospodářství. Avšak na pouhém odstranění náboženství z života veřejného nepřestávajíce rádi by totéž i z domácnosti rodin vyklidili. Neboť nejzáhubnější blud *kommunismu* a *socialismu* rozhlašujíce a vyznávajíce tvrdí, „že společnost domácí čili rodina původ a základ svého trvání má jediné v právu občanském, že tedy všeliká práva rodičů v příčině dítek jenom z práva občanského plynou a na něm visí, předně pak právo péče o vyučování a vychovávání.“ Takovými bezbožnými domněnkami a úklady obmýšlují titéž lstivi mamiči především spasitelné učení a působení Církve katolické z vyučování a vychování mládeže na prosto vyloučiti, tak aby útlé a podajné duše mládeže všemi záhubnými bludy a neřestmi bídně byly napuštěny a pokaženy. Vždyť pak kdož se koliv byli pokoušeli o zmatky v Církvi i státu, o zvrácení dobrého řádu v společnosti, a o vyhlazení Božského i lidského práva, tito všickni soustředili jsou pokaždé všechnu zlovolnou radu, snažnost a práci v tom, aby, jakž svrchu praveno, zvlášť neopatrnou mládež podskočili a porušili, na jejížto zkáze všecku svou naději zakládali. Pročež i bez ustání tak církevní jak řeholní duchovenstvo, jež podle skvělého svědectví pravdivých pomníků dějinných křesťanstvu, státu a osvětě k hojnému sloužilo prospěchu, jakým koliv nejhorším spůsobem týrají, říkajíce „že nutnost, aby duchovenstvo jakožto protivník pravého a užitečného pokroku vědy a vzdělanosti od péče a úřadu vyučování a vychovávání mládeže bylo odstraněno.“

Jiní zase opakujíce křivé a tolikkrát odsouzené smyšlenky novotářův, s neobyčejnou nestydatostí opovažují se, svrchovanou Církve a této Apoštolské Stolice pravomocnost, od Krista Pána jí udělenou, podružovati soudu mocnosti světské a všecka též Církve a Stolice práva upírati, pokud se vnějšího řádu dotýkají. Neboť neostý-

*) Eadem Encycl. *Mirari.*
**) S. Aug. Epist. 105, al. 166.
***) S. Leo Epist. 164, al. 133. §. 2. edit. Ball.

*) Epist. ad Card. De la Rochefoucault, 10. mart. 1791.

chají se tvrditi, „že zákony Církve nezavazují v svědomí, leč by je mocnost světská prohlásila; úkonům a ustanovením Římských papežů v příčině náboženství a Církve že jest se strany světské mocnosti zákonitého stvrzení a schválení a neb aspoň přisvědčení potřebí; ustanovení Apoštolská*), kteráž zatracují tajné spolky, nechť se v nich přísaha na šetření tajemství vyžaduje a nebo nic, též jich stoupence a příznivce vyloučením z Církve trestají, že prý nemají platné moci tam v těch zemích, kdež takových spolků světská vláda trpí; kletba od obecného sněmu Tridentského a Římských papežů na nájezdníky a urvalce práv a statků Církve daná že má základ v zmatených poměrech duchovního, občanského i politického řádu, sloužíc k vymahání jen světského prospěchu; Církev že z ohledu užívání věcí časných nesmí čehc ustanoviti, čímž by svědomí věřících bylo svázáno; Církvi že nepřísluší právo zkrocovati časnými tresty rušitele jejích zákonů; žeť se shoduje se zásadami svatého bohoslovi a práva obecného, aby se majetnické právo k statkům kostelův a klášterův i jiných pobožných ústavův zemské vládě přiřklo a přisoudilo.“ Bez studu zastávají zjevně a veřejně vyřčení a pravidlo kacířův, původ tolikých převrácených domněnek a bludů, říkajíce „že mocnost církevní po Božském právu není oddělená a nezávislá od mocnosti světské, a že nemožno, aby oddělenost a neodvislost taková se udržela, aniž by Církev napadala a uchvátila podstatná práva mocnosti světské.“ Také Nám mlčením pominouti nelze opovážlivosti oněch lidí, kteří, zdravého učení nesnášejíce, tvrdošijně toto své zdání zastávají, „že bez hříchu a bez odvržení vyznání katolického smí se odepříti ochotné poslušenství všem takovým Stolice Apoštolské úsudkům a ustanovením, jejichž předmět, jak se vykládá, čelí k obecnému dobru Církve, jejím právům a kázni, jen když článků víry a mravův se nedotýká.“ Však nebude nikoho, jenž by jasně a zřejmě neviděl a nepoznával, jakou měrou se toto příčí článku katolického učení o plné moci od samého Krista Pána Římskému papeži právem Božským udělené, aby veškerou Církev pásl, řídil a spravoval.

Při tak náramné převrácenosti porušených domněnek My Apoštolského úřadu Svého dobře jsouce pamětlivi a velmi starostlivi o nejsvětější naše náboženství, o zdravé učení a duši Bohem Nám svěřených spasení, jakož i o blaho lidské společnosti vůbec, uznali jsme za potřebnou věc pozdvihnouti opět apoštolského hlasu Svého. Pročež všechny a jednotlivé křivé domněnky a učení zvlášť v tomto listu zpomenuté mocí Svou Apoštolskou odmítáme, zavrhujeme a odsuzujeme, chtíce tomu a přikazujíce, aby je všecky dítky katolické Církve jistotně pokládali za odmítnuté, zavržené a odsouzené.

Mimo to, Velební Bratří, jest Vám předobře povědomo, kterak za těchto časů nenávistníci vší pravdy a spravedlnosti a úhlavní našeho náboženství protivníci knihami, spisky a novinami morovinou pročichlými a po širém světě roztrušovanými národův podvádějíce i zlomyslné lhouce mnoho jiných bezbožných nauk rozsévají. Aniž Vás tajno, že v touž naši dobu někteří se nalezají, jenž návodem a popudem ducha satanova tak hluboko v bezbožnost zabředli, že strachem netrnou Panovníka Pána Našeho Ježíše Krista zapírajíce a proti Jeho Božství s ohavnou nestydatostí zpurný boj vedouce. Tu pak nelze jinak, než abychom Vás, Velební Bratří, přeslavnými, jichž zasluhujete, vyvyšovali chvalami, že jste proti takové bezbožnosti biskupského hlasu svého co nejhorlivěji pozdvihnouti nikoliv neobmeškali.

Pročež tímto listem Svým znova přelaskavě oslovujeme Vás, kteříž jsouce k účastenství v péči Naší povoláni, největší jste v této Naší nejtrpčejší žalosti Nám útěchou, radostí a potěšením, svou výtečnou, jakou vynikáte, nábožností a zbožností, též ku podivu vzácnou láskou, věrností a poslušností, jakouž Nám i této Stolici Apoštolské jednomyslně všickni oddáni jsouce přetěžký úřad svůj biskupský statečně a pilně vykonávati usilujete. A v tuto Vaši výtečnou horlivost pastýřskou vzkládáme Svou důvěru, že vezmouce meč ducha, jenž jest slovo Boží, a utvrzeni v milosti Pána Našeho Ježíše Krista, s dvojnásobenou přičinlivostí na každý den míti budete péči, aby věřící Vaší správě svěřeni „se zdržovali jedovatých bylin, jichžto nepěstuje Ježíš Kristus, poněvadž nejsou štípení Otcovo.“ *) A neustávejte připomínati těmže pravověrným, že se všecko opravdové blaho lidem přijíti jediné ze svatého našeho náboženství, z jeho učení a vykonávání, a žeť „blahoslavený lid, jehož Bohem jest Hospodin.“ **) Učte, „že na základu katolické víry království trvanlivě stojí,“ ***) a že není věcí jaké tolik zhoubné, zkázonosné a všem nebezpečím vystavené, jako to domnění, jako

*) Clement. XII. „In eminenti.“ Benedict. XIV. Providas Romanorum.“ Pii VII. „Ecclesiam.“ Leonis XII. „Quo graviora.“

*) S. Ignatius M. ad Philadelph. 3.
**) Psal. 143.
***) S. Coelest. epist. 22 ad Synod. Ephes. apud Const. p. 1200.

by nám na vždy postačoval dar svobodné vůle, s nímž jsme se narodili, tak že by nebylo, zač bychom Boha ještě prosili, — to jest, abychom na Stvořitele svého zapomenouce k dolíčení své svobody Jeho všemohoucnosti se odpřisáhli.“ *) Aniž opomíjejte učiti o královské moci, že dána jest netoliko k spravování světa, nýbrž tím spíše k obraňování Církve, **) a že nestává ničeho, co by panujícím knížatům a králům k většímu prospěchu a k větší slávě sloužiti mohlo, jako když — dle dopisů sv. Felixe, též Našeho vělhasného a přestatečného předka, k císaři Zenonovi — katolické Církvi jejích zákonův užívání přiti, aniž komu, aby její svobodě vadil, dopouštěti budou.... Neboť jisto jest, že to jejich věci bude k prospěchu, pakli, když se jedná o věci Boží, dle Jeho ustanovení panovnickou vůli svou kněžstvu Kristovu podřizovati a ne nadsazovati se vynasnaží.“ ***)

Ačkoli nám toho, Velební Bratří, vždycky potřebí, přece zvláštně v té nynější veliké tísni Církve i společnosti občanské, v tom a takovém protivníků proti věci katolické a této Stolici apoštolské spiknutí a v té a takové bludův směsici nejvýš nutno, přistoupiti s doufanlivostí k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli milost k příhodné pomoci. Za touž příčinou ustanovili jsme u sebe, vyzvati zbožnost všechněch věřících, aby s Námi a s Vámi zároveň nejmilostivějšího Otce světel a milosrdenství na nejhoroucnějších a nejpokornějších modlitbách ustavičně vzývajíce prosili a v plnosti víry pořád se utíkali k Pánu Našemu Ježíši Kristu, jenž nás vykoupil Bohu v krvi své; ať se tedy Jeho nejsladšího Srdce — této oběti nejplápolavější k nám milosti — vroucně a stále doprošují, by svazkem své lásky všechno k sobě samému přitáhnouti ráčil, aby všickni lidé Jeho nejsvětější láskou rozplamenění podle Srdce Jeho chodili hodně Boha, ve všem Jemu se líbíce, v každém skutku dobrém ovoce vydávajíce. Poněvadž ale nepochybně příjemnější jsou Bohu prosby věřících s dokonale očištěným svědomím k Němu přistupujících, protož ustanovili jsme nebeských Církve pokladův, správě Naší svěřených, věrným Kristovým s Apoštolskou štědrostí otevříti, aby titéž věřící k opravdové pobožnosti více rozníceni a skrze svátost pokání od hříchů skvrn obmyti tím důvěrněji své prosby před Bohem vylévali a Jeho milosrdenství a milosti docházeli.

Tímto tedy listem Apoštolské z moci Své všem i jednotlivým obého pohlaví věřícím po celém katolickém světě udělujeme na spůsob Milostivého léta plnomocné odpustky, ve lhůtě s jediný toliko měsíc až do vyjití budoucího roku 1865 a nikoliv déle, kterýžto měsíc Vy, Velební Bratří i jiní řádní pomístní vrchní zejmena určíte; a tyto odpustky udělujeme v ten samý spůsob, v jakýž jsme takových z počátku nejvyššího Našeho papežování byli povolili Apoštolským listem Svým „Breve“ řečeným, 20. dne měsíce listopadu roku 1846 daným, veškerému biskupskému řádu Vašemu poslaným a načatým těmito slovy: „Arcano Divinae Providentiae consilio,“ — a udělujeme je se všemi výhradami od Nás v tomtéž listu propůjčenými. Chceme však, aby dodrženo bylo všecko to, co jsme v podotčeném listu předepsali, a vyjmuto bylo, co jsme za vyjmuté prohlásili. A to udělujeme, aniž by co na odpor znějícího vaditi smělo, byť i zejmena zmínky a odvolání zasluhovalo. Aby pak všeliká pochybnost a nesnáz byla odstraněna, rozkázali jsme poslati Vám onoho listu výtisk.

„Prosmež, Velební Bratří, z hlubokosti srdce a ze vší mysli své Boha za milosrdenství, neb On sám doložil, řka: milosrdenství pak svého nerozptýlím od nich. Prosmež a vezmeme; jestliže bychom však hned nevzali pro vinu svou velikou, tlucmež, neboť i tlukoucímu bude otevřeno, ač budemeli na dvéře tlouci modlením svým a vzdycháním a pláčem, v čemž ustávati nesmíme, a budeli modlitba jednomyslná...; každinký ať se modlí Bohu nejenom za sebe, ale i za všecky bratry, jakož nás Pán učil, modliti se.“ *) By pak tím ochotněji Bůh Naše, Vaše a všech věřících prosby a přání vyslyšel, s dokonalou důvěrou vyvolmež k Němu orodovnici, Neposkvrněnou a nejsvětější Rodičku Boží, Pannu Marii, kteráž potřela všecka kacířství po celém světě, a jest všech nás Matka nejlaskavější, „přesladká... a milosrdenství plná,... všem uprositelná, všem milostí nakloněná, jenž potřeby všech láskou slitovnou objímá,“ **) a jakožto královna po pravici stojíc Synu svému jednorozenému, Pánu Našemu Ježíši Kristu v oděvu pozlaceném, ozdobena rozličnosti, může na Něm všecko vyprositi. Pilně též vyhledávejme přímluvy nejblah. Petra, knížete apoštolův, a jeho spoluapoštola Pavla, i všech Svatých nebeštanův, kteří jsouce již přátely Božími učiněni

*) S. Cyprian. Epist. 11.
**) S. Bernard. Serm. de duodecim praerogativis B. M. V. ex verbis Apocalyp.
***) S. Innocent. I. epist. 29. ad Episc. conc. Carthag. apud Const. p. 891.

*) S. Leo. Epist. 136. al. 125.
**) Pius VII. Epist. Encycl. „Diu satis,“ 15. Maji 1800.

dostali se do nebeského království, a korunováni palmu drží, a nesmrtelností svou bezpečni, starost mají o naše spasení.

Posléz všech nebeských darů hojnost Vám na Bohu ze srdce přejíce, obzvláštní lásky Naší k Vám závdavek, Apoštolské požehnání, z hloubi srdce Vám samým, Velební Bratří, též veškerému duchovenstvu i světským Vaší péči svěřeným pravo věřícím přelaskavě udělujeme.

Dáno v Římě u sv. Petru dne 8. prosince roku 1864, od slavného za článek víry vyhlášení Neposkvrněného Početí Rodičky Boží, Panny Marie léta desátého.

Papežování Našeho léta Devatenáctého.

PIUS PP. IX.

Seznam*)

zahrnující přední našeho věku bludy, vytknuté v allokucích konsistorních, v encyklikách a jiných apoštolských listech Jeho Svatosti papeže Pia IX.

§. I.

Pantheismus, naturalismus a absolutní rationalismus.

1. Není žádné nejvyšší, nejmoudřejší a nejvýš prozřetelné bytosti Božské, rozdílné od veškerenstva těchto věcí, a Bůh jest totéž co příroda, a protož jest změnám podroben, a Bůh se vlastně stává v člověku a ve světě, a všecky věci jsou Bůh, majíce vlastní Božskou podstatu; a jedna a táž věc jest Bůh i svět, tudíž i duch a hmota, nutnost a svoboda, pravé i nepravé, dobré i zlé, spravedlnost i nespravedlnost.

Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

2. Sluší upírati všecku činnost Boží při lidech i ve světě.

Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

3. Rozum lidský bez jakéhokoli ohledu na Boha jest jediný rozsudí o pravém a nepravém, o dobrém a zlém, on jest sám sobě zákonem a přirozenými svými silami postačí k opatření blaha lidí a národů.

Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

4. Všecky náboženské pravdy plynou z vrozené moci lidského rozumu; tudíž jest rozum hlavní měřidko, dle kterého člověk poznání všech pravd jakéhokoli spůsobu dosíci může a má.

Encyk.: *Qui pluribus* 9. listop. 1846.
Encyk.: *Singulari quidem* 17. břez. 1856.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

5. Zjevení Boží jest nedokonalé a protož podrobeno stálému a nekonečnému pokroku, jenž s vývojem lidského rozumu shodovati se má.

Encyk.: *Qui pluribus* 9. listop. 1846.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

6. Víra Kristova příčí se lidskému rozumu; a zjevení Boží netoliko neprospívá, alebrž i škodí zdokonalení člověka.

Encyk.: *Qui pluribus* 9. listop. 1846.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

7. Proroctví a zázraky v Písmech svatých uvedené a vyprávěné jsou smyšlenky básnické, a tajemství víry křesťanské souhrnem filosofického bádání; a v knihách obou Zákonů (obsaženy) jsou nálesky báječné, i sám Ježíš Kristus jest výmysl báječný.

Encyk.: *Qui pluribus* 9. listop. 1846.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

§. II.

Zmírněný rationalismus.

8. Jelikož rozum lidský na roveň se staví s náboženstvím, proto má se s vědami theologickými právě tak jako s filosofickými zacházeti.

Alloc. *Singulari quadam perfusi* 9. pros. 1854.

9. Všecka dogmata (učení víry) náboženství křesťanského bez rozdílu jsou předmětem přirozené vědy čili filosofie; a lidský rozum, je-li jenom historicky vzdělán, může ze svých přirozených sil a prvků přijíti k pravé známosti o všech též skrytějších dogmatech, ač byla-li tato dogmata rozumu co předmět předvedena.

List k arcib. Frisin. *Gravissimas* 11. pros. 1862.
List k témuž *Tuas libenter* 21. pros. 1863.

10. Poněvadž jiné jest filosof, jiné filosofie, má onen právo a povinnost, podrobiti se autoritě, kterou sám za pravou byl uznal; však filosofie ani nemůže, ani nesmí se podrobiti kterékoli autoritě.

List k arcib. Frisin. *Gravissimas* 11. pros. 1862.
List k témuž *Tuas libenter* 21. pros. 1863.

11. Církev netoliko nesmí filosofii nikdy stíhati, alebrž ona musí i bludy té filosofie snášeti a jí zůstaviti, aby se sama opravila.

List k arcib. Frisin. *Gravissimas* 11. pros. 1862.

12. Výnosy (decreta) apoštolské Stolice a Římských kongregací překážejí svobodnému vědy pokroku.

List k arcib. Frisin. *Tuas libenter* 21. pros. 1863.

13. Methoda a zásady, dle nichž staří učitelové scholastičtí vzdělávali theologii, docela se neshoduji s potřebami našich časů a s pokrokem věd.

List k arcib. Frisin. *Tuas libenter* 21. pros. 1863.

14. O filosofii má se vykládati bez všeho ohledu na zjevení nadpřirozené.

*) *Syllabus* etc. Překlad „Blahověsta."

List k arcib. Frisin. *Tuas libenter* 21. pros. 1863.

NB. S soustavou rationalismu souvisejí z většího dílu bludy Antonína Günthera zavržené v listu ku kard. arcib. Kolínskému *Eximiam tuam* 15. června 1847, a v listu k bisk. Vratislavskému *Dolore haud mediocri* 30. dubna 1860.

§. III.

Indifferentismus, Latitudinarismus.

15. Volno jest každému člověku přijmouti a vyznávati to náboženství, které by kdo, veden jsa světlem rozumu, za pravé pokládal.

Apošt. list *Multiplices inter* 10. června 1851.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

16. Lidé mohou u vyznávání kteréhokoli náboženství cestu věčného spasení naleznouti a věčného spasení dojíti.

Encyk.: *Qui pluribus* 9. listop. 1846.
Alloc. *Ubi primum* 17. pros. 1847.
Encyk.: *Singulari quidem* 17. března 1856.

17. Aspoň dobrého jest se naditi o věčném spasení všech těch, kdož nikoliv se nenalézají v pravé Církvi Kristově.

Alloc. *Singulari quadam* 9. pros. 1854.
Encyk.: *Quanto conficiamur* 17. srpna 1863.

18. Protestantismus není nic jiného, než rozdílná forma téhož pravého náboženství křesťanského, v kteréž lze jest rovněž jako v Církvi katolické Bohu se líbiti.

Encyk.: *Noscitis et Nobiscum* 8. pros. 1849.

§. IV.

Socialismus, komunismus, tajné spolky, biblické společnosti, duchovensko-liberální spolky.

Toho druhu hlízy zavrhují se často a nejtěžšími slov formulemi v okružním listu *Qui pluribus* 9. listop. 1846; v alloc. *Quibus quantisque* 20. dubna 1849; v okružním listu *Noscitis et Nobiscum* 8. pros. 1849; v alloc. *Singulari quadam* 9. pros. 1854; v okruž. listu *Quanto conficiamur moerore* 10. srp. 1863.

§. V.

Bludy o Církvi a jejích právech.

19. Církev není pravá a dokonalá společnost úplně svobodná, nemá též svých vlastních a stálých práv sobě od Božského zakladatele svého udělených, nýbrž světské moci přísluší stanoviti, která jsou Církve práva a meze, v kterých by tato práva vykonávati směla.

Alloc. *Singulari quadam* 9. pros. 1854.
Alloc. *Multis gravibusque* 17. pros. 1860.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

20. Církevní moc nesmí pravomocnost svou konati bez povolení a souhlasu vlády světské.

Alloc. *Meminit unusquisque* 30. září 1861.

21. Církev nemá moci dogmaticky rozhodnouti, že náboženství Církve katolické jest jediné pravé náboženství.

Apošt. list *Multiplices inter* 10. června 1851.

22. Povinnost, kterou katoličtí učitelé a spisovatelé vesměs jsou vázáni, obmezuje se toliko na to, co nepochybitelným Církve výrokem stanoveno jakožto dogmata víry, kteráž všickni mají věřiti.

List k arcib. Frising. *Tuas libenter* 21. pros. 1863.

23. Římští papežové a obecní sněmové církevní (koncilia) vyšinuli se z mezí své moci, práva knížat urvali a též v stanovení věcí víry a mravů pobloudili.

List. apošt. *Multiplices inter* 10. června 1851.

24. Církev nemá práva, přinucovati moci, aniž má jakékoli moci přímé neb nepřímé.

List. apošt. *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

25. Mimo pravomocnost spojenou s úřadem biskupským jiná jest připojena moc světská udělená vládou občanskou buď zřejmě, buď mlčky, a může tedy od vlády světské, kdyby se líbilo, odvolána býti.

List apošt. *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

26. Církev nemá vrozeného a po zákonu náležitého práva nabývati a v držení míti.

Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.
Okružní list *Incredibili* 17. září 1863.

27. Posvěcení sluhové Církve a Římský papež mají ode vší časných věcí správy a majetnosti naprosto vyloučeni býti.

Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

28. Biskupům nepřísluší právo bez povolení vlády ani listů papežských prohlašovati.

Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.

29. Milosti papežem Římským propůjčených pokládati dlužno za neplatné, nebylo-li o ně prošeno skrze vládu.

Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.

30. Nedotknutelnost (immunitas) Církve a osob církevních měla svůj původ v právu občanském.

Apošt. list *Multiplices inter* 10. června 1851.

31. Církevní soud pro časné duchovních záležitosti buď občanské, buď trestní sluší na prosto zrušiti i bez vědomí apoštolské Stolice i proti jejímu odporu.

Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.
Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.

32. Bez všeho porušení přirozeného práva a slušnosti smí zrušena býti osobní nedotknutelnost (immunitas), kterouž duchovní vyjmuti jsou od podstoupení a ko-

nání povinnosti vojenské; anobrž tohoto zrušení vyžaduje občanský pokrok, obzvláště v společnosti na způsob svobodnější vlády zřízené (konstituované).

List k bisk. Monreal. (Mondevi): *Singularis Nobis* 29. září 1864.

38. Nepřináleží jediné k pravomocnosti církevní z vlastního a přirozeného práva říditi učení věd theologických.

List k arcib. Frising. *Tuas libenter* 21. pros. 1863.

34. Učení těch, jenž přirovnávají Římského papeže knížeti svobodnému a moc svou u veškeré Církvi vykonávajícímu, jest učení, které převládalo v středověku.

List apošt. *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

35. Nic nebrání, výrokem některého obecného sněmu církevního (koncilia) aneb činem všech národův papežství z Římského biskupa a města přenésti na jiného biskupa a jiné město.

Apošt. list *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

36. Usnešení národního konciln nepřipouští žádného dalšího rozboru, a správa občanská může věc až k těmto krajnostem hnáti.

Apošt. list *Ad apostolicae* 22. srp. 1851.

37. Mohou zřízeny býti národní církve od autority Římského papeže odtažené a zřejmě oddělené.

Alloc. *Multis gravibusque* 17. pros. 1862.

Alloc. *Jamdudum cernimus* 18. břez. 1861.

38. K rozdělení Církve ve východní a západní přispěla přílišná libovůle Římských papežů.

Apošt. list *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

§. VI.

Bludy o společnosti občanské samy v sobě i ohledně poměrů jejích k Církvi.

39. Stát (reipublicae status), jakožto původ a pramen všech práv, má jakési právo neobmezené žádnými hranicemi.

Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

40. Učení Církve katolické příčí se blahu a prospěchu společnosti lidské.

Okružní list *Qui pluribus* 9. listop. 1846.

Alloc. *Quibus quantisque* 20. dub. 1849.

41. Světské vládě i od nevěřícího panovníka provozované přísluší moc nepřímá negativní, co do věcí náboženských; jí tedy přísluší netoliko právo, kteréž zovou *exequatur*, alebrž též právo nazvané *appellationis ab abusu* (odvolání se z domnělého zneužití.)

Apošt. list *Ad apostolicae* 22. srp. 1851.

42. V rozporu zákonův obou mocností více váží (předchází) právo občanské.

Apošt. list *Ad apostolicae* 22. srp. 1851.

43. Občanská vláda má moc slavné smlouvy (vůbec *konkordaty*) o vykonávání práv k svobodě církevní příslušných uzavřené s apoštolskou Stolicí, bez jejího vědomí, ano i kdyby odporovala, obmeziti, za neplatné prohlásiti a neplatnými učiniti.

Alloc. *In Consistoriali* 1. listop. 1850.

Alloc. *Multis gravibusque* 17. pros. 1860.

44. Světská vláda smí se míchati do věcí k náboženství, kázni a vládě duchovní náležejících. Tudíž smí souditi o rozkazech, jakéž pastýřové Církve mocí úřadu svého vydávají k řízení svědomí, ba smí též rozhodovati o přisluhování svatých tajemství a k jejich přijetí potřebné přípravě.

Alloc. *In Consistoriali* 1. listop. 1850.

Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

45. Všecko vedení veřejných škol, v nichž mládež některého křesťanského státu se vzdělává, s vyjmutím toliko v jistém ohledu biskupských seminářů, může a musí se přiděliti autoritě civilní a sice tak přiděliti, že žádné kterékoli jiné autoritě se nepřipouští právo míchati se do školní kázně, do řízení studií, do udílení stupňů (hodností akademických), do volby a potvrzení učitelů.

Alloc. *In Consistoriali* 1. listop. 1850.

Alloc. *Quibus luctuosissimis* 5. září 1851.

46. I v samých seminářích duchovenských podrobena jest k uvedení obraná methoda studií autoritě civilní.

Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.

47. Nejlepší zřízení občanské společnosti žádá, by národní školy, otevřené všem dětem kterékoli třídy lidu, a vůbec veřejné ústavy, určené pro vědecké a vyšší vzdělání a vychování mládeže, ode vší autority, řídicí mocí a vplyvu Církve vyjmuty a zcela podrobeny byly vedení autority civilní a politické po libosti panujících a vedle míry běžných náhledů toho věku.

List k arcib. Frýburg. *Quum non sine* 14. července 1864.

48. Mužové katoličtí mohou schváliti ten způsob vzdělání mládeže, jenž by oddělen byl od víry katolické a od moci Církve a jenž k pouhé známosti věcí přirozených a k snahám společenského života pozemského jedině neb alespoň hlavně čelí.

List k arcib. Frýburg. *Quum non sine* 14. července 1864.

49. Občanská mocnost může překaziti svobodnou a vzájemnou sdílnost církevních předností s pravověrných národů s Římským papežem.

Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

50. Světská mocnost má sama v sobě právo dosazovati biskupy a může na nich vymoci, aby nastoupili správu diecésí dříve než byli přijali od sv. Stolice kanonické ustanovení a listy apoštolské.

Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.

51. Vláda světská má dokonce též právo

složiti biskupy a vykonávání úřadu pastýřského, a není vázána poslušností Římskému papeži v těch věcech, které se biskupských úřadu a ustanovení biskupů dotýkají.
Apošt. list: *Multiplices inter* 10. června 1851.
Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.

52. Vláda může vlastním právem změniti stáří Církví předepsané k skládání řeholních slibů tak u ženských jak u mužských, a všem řeholním společnostem rozkázati, aby bez jejího svolení nikoho nepřipustili k složení slibů slavných.
Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.

53. Zrušiti třeba zákonů, čelících k ochraně řádu náboženských společností, jejich práv a povinností; ba světská vláda smí pomocí přispívati všem těm, kdož od přijatého stavu řeholního života odstoupiti a slavné sliby zlomiti chtějí: a tolikéž smí tatáž řeholní společenstva, jakož i chrámy kollegiatní a obročí jednoduchá, byť i právem patronatním určená, na dobro zrušiti, a jejich statky a příjmy správě a vůli mocnosti občanské podrčiti a přiřknouti.
Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.
Alloc. *Probe memineritis* 22. ledna 1855.
Alloc. *Cum saepe* 26. července 1855.

54. Králové a knížata netoliko jsou vyjmuti z právomocnosti Církve, anobrž v rozporu o otázky pravomocnosti stojí oni nad Církví.
Apošt. list *Multiplices inter* 10. června 1851.

55. Odtrhnouti sluší Církev od státu a stát od Církve.
Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.

§. VII.

Bludy o mravouce přirozené a křesťanské.

56. Zákony mravní nepotřebují Božského potvrzení (sanctio), a nikoliv není potřebí, aby zákony lidské byly ve shodu uvedeny s právem přirozeným aneb aby moc zavazovací obdržely od Boha.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

57. Filosofie a filosofická ethika, jakož i zákony občanské mohou a mají se různiti od Božské a církevní autority.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

58. Jiných sil nesluší uznávati kromě ve hmotě spočívajících, a všecka mravní kázeň a počestnost má se zakládati v shromáždění a množení bohatství jakýmkoli spůsobem a v hovění náruživostem.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.
Encyk.: *Quanto conficiamur* 10. srpna 1863.

59. Právo záleží v hmotném činu, a povinnosti lidí jakékoli jsou prázdné slovo a všecky činy lidské mají moc práva.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

60. Autorita není nic jiného, než počet a souhrn hmotné síly.
Alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

61. Nespravedlnost zdařeného činu nic není na ujmu svatosti práva.
Alloc. *Jamdudum cernimus* 18. března 1861.

62. Rozhlašovati a zachovávati sluší zásadu, kterouž nazývají *nezakročováním*.
Alloc. *Novos et ante* 28. září 1860.

63. Zákonitým knížatům poslušnost odpírati, ba i odboj proti nim zdvihnouti, dovoleno jest.
Encyk.: *Qui pluribus* 9. listop. 1846.
Alloc. *Quisque vestrum* 4. října 1847.
Encyk.: *Noscitis et Nobiscum* 8. pros. 1849.
Apošt. list: *Cum catholica* 26. břez. 1860.

64. Tak porušení každé i nejsvětější přísahy, jak jednání jakkoli nešlechetné a ohavné a zákonu věčnému odporné netoliko není hodno zamítnuti, nýbrž jest naprosto dovoleno a nejvyšší pochvaly zasluhuje, stalo-li se to z lásky k vlasti.
Alloc. *Quibus quantisque* 20. dubna 1849.

§. VIII.

Bludy o manželství křesťanském.

65. Na žádný spůsob nelze připustiti, že Kristus povýšil manželství na důstojnost svátosti.
Apošt. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

66. Svátost manželství není leč jakýsi k smlouvě přídavek vedlejší, od níž se odděliti může, manželství pak samé záleží toliko a jedině v požehnání sňatku.
Apošt. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

67. Dle přirozeného práva není svazek manželský nerozlučitelný, a v rozličných případnostech může rozvedení v pravém smyslu pravomocností světskou stanoveno býti.
Ap. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.
Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.

68. Církev nemá moci, uváděti překážky manželství zrušující, nýbrž tato pravomocnost přináleží vrchnosti světské, kteréž i překážek stávajících odstraniti sluší.
Apošt. list *Multiplices inter* 10. června 1851.

69. Církev v pozdějších stoletích jala se uváděti překážky zrušující, nikoliv právem vlastním, ale toho práva užívajíc, které od mocnosti světské byla převzala.
Apošt. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

70. Stanovy (canones) sněmu Tridentského trestem vyobcování stíhající ty, kdož se osmělují upírati Církvi právo uváděti překážek zrušujících, buď nejsou dogmatické aneb mají rozuměny býti o té pravomocnosti převzaté.
Apošt. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

71. Tridentská forma (sňatku) nezavazuje pod trestem neplatnosti, kdekoliv zákon občanský jinou formu (způsob sňatku) v před staví, a tomu chce, aby manželství

platnosti málo, zachovává-li se tato jinaká forma.

Apost. list *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

72. Bonifác VIII. první tvrdil, že slib čistoty, učiněný při vyšších svěceních sňatek manželský neplatným činí.

Apošt. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

73. Mocí pouhé občanské smlouvy může stávati mezi křesťany pravého manželství, a křivé jest, že buď smlouva manželská mezi křesťany vždy jest svátostí, aneb že neplatná jest smlouva, vyloučí-li se svátost.

Apošt. list *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

Psaní J. Sv. Pia IX. k králi Sardinskému 9. září 1852.

Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.

Alloc. *Multis gravibusque* 17. pros. 1860.

74. Záležitosti manželské a zasnoubení náležejí přirozenou měrou před soud světský.

Apošt. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.

NB. Sem náležejí dva jiné bludy o zrušení bezženství duchovních, a že by stav manželský přednost měl před stavem panickým. Zavrhují se, první v okružním listu *Qui pluribus* 8. listop. 1846, druhý v listu apošt. *Multiplices inter* 10. června 1851.

§. IX.

Bludy o světském panství Římského papeže.

75. O spojitelnost panství světského s vládou duchovní hádají se vespolek synové Církve křesťanské a katolické.

Apošt. list: *Ad apostolicae* 22. srpna 1851.

76. Zrušení světského panství, které apoštolská Stolice má v držení, co nejvíce by přispělo k svobodě a blahu Církve.

Alloc. *Quibus quantisque* 20. dubna 1849.

NB. Mimo tyto výslovně vytknuté bludy zavrhují se nezřejmě (implicite) přemnohé jiné vyloženou a utvrzenou náukou o světském panství Římského papeže, kterouž všickni katolíci co nejpevněji držeti mají. Takové učení vykládá se jasně v allokuci *Quibus quantisque* 20. dubna 1849; v allok. *Si semper antea* 20. května 1850; v listu apošt. *Cum catholica Ecclesia* 26. března 1860; v alloc. *Novos* 28. září 1860; v alloc. *Jamdudum* 18. břez. 1861; v alloc. *Maxima quidem* 9. června 1862.

§. X.

Bludy vztahující se k nynějšímu liberalismu.

77. V tomto našem věku více neprospívá, aby náboženství katolické bylo považováno za jediné náboženství státu s vyloučením ostatních jakýchkoli vyznání.

Alloc. *Nemo vestrum* 26. července 1855.

78. Pročež chvalitebně v některých krajinách, které se katolickými zovou, zákonem postaráno jest o to, aby lidé tam se stěhující veřejně směli vykonávati jednokaždý vlastní své vyznání.

Alloc. *Acerbissimum* 27. září 1852.

79. Neb křivé jestiť, že státu každého vyznání svoboda, jakož i všechněm udělená plná moc, jakékoli domněnky a náhledy zřejmě a veřejně pronášeti, vede k brzkému porušení mravův a mysli národův a k rozšíření moru indifferentismu (náboženské lhostejnosti). Alloc. *Nunquam fore* 15. pros. 1856.

80. Římský papež může a má s pokrokem, s liberalismem a novověkou civilisací se smířiti a shodnouti.

Alloc. *Jamdudum cernimus* 18. března 1861.